

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

TURGUT KAYA VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2013/5859

Karar Tarihi : 19/11/2015

Başkan : Engin YILDIRIM

Üyeler : Recep KÖMÜRCÜ

Alparslan ALTAN

Celal Mümtaz AKINCI

Muammer TOPAL

Raportör : Aydın ŞİMŞEK

Başvurucular : 1. Turgut KAYA

2. Murat ÖZÇELİK

3. Ulvi YALÇIN

Vekili : Av. Gül ALTAY

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, yargılama sırasında verilen tutuklamaya yönelik yakalama kararına yapılan itirazın, yakalamanın henüz gerçekleşmediği gerekçesiyle reddedilmesinin kişi hürriyeti ve güvenliği hakkını ihlal ettiği iddiası hakkındadır.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru, 3/7/2013 tarihinde İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi aracılığıyla yapılmıştır. Dilekçe ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesi neticesinde belirlenen eksiklikler tamamlanmış ve Komisyona sunulmasına engel teşkil edecek bir eksikliğin bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. İkinci Bölüm İkinci Komisyonunca 15/1/2015 tarihinde, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir

4. Bölüm Başkanı tarafından 22/1/2015 tarihinde, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına ve başvuru belgelerinin bir örneğinin görüş için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmesine karar verilmiştir.

5. Bakanlığın 25/2/2015 tarihinde Anayasa Mahkemesine sunduğu görüş yazısı, başvurularda 12/3/2015 tarihinde tebliğ edilmiştir.

6. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamışlardır.

III. OLAY VE OLGULAR

A. Olaylar

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) aracılığıyla erişilen bilgi ve belgeler çerçevesinde ilgili olaylar özetle şöyledir:

8. Başvurucular, İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının 2004/2115 Soruşturma sayılı dosyası kapsamında 28/4/2006 tarihinde gözaltına alınmışlardır.

9. İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesinin (4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun mülga 250. maddesi ile görevli) 2/5/2006 tarihli ve 2006/20 sorgu sayılı kararı ile başvurucuların tutuklanmalarına karar verilmiştir.

10. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının (CMK 250. madde ile görevli bölümü) 7/8/2006 tarihli ve E.2006/452 sayılı iddianamesi ile başvurucuların "silahlı (TKP/ML-TİKKO) terör örgütü üyesi olma, 6136 sayılı Kanuna muhalefet etme, korku kaygı veya panik yaratabilecek tarzda patlayıcı madde kullanma, resmi belgede sahtecilik, kasten yaralama ve yağma" suçlarını işlediklerinden bahisle cezalandırılmaları istemiyle aynı yer Ağır Ceza Mahkemesine kamu davası açılmıştır.

11. Yargılamayı yapan İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi (CMK 250. madde ile görevli), başvuruculardan Murat Özçelik'in 14/5/2009 tarihinde, Turgut Kaya'nın 12/4/2012 tarihinde ve Ulvi Yalçın'ın 22/5/2012 tarihinde tahliyelerine karar vermiştir.

12. İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesinin 9/4/2013 tarihli ve E.2006/227, K.2013/89 sayılı kararı ile başvuru Ulvi Yalçın'ın "silahlı terör örgütü yöneticisi olma" suçundan 15 yıl hapis cezası, "tehlikeli maddelerin izinsiz olarak bulundurulması" suçundan 5 yıl hapis ve 15.000 TL adli para cezası, "6136 sayılı Yasaya muhalefet" suçundan 5 yıl hapis ve 375 TL adli para cezası ve "resmi belgede sahtecilik" suçundan 2 yıl 1 ay hapis cezası olmak üzere toplamda yaklaşık 27 yıl 1 ay hapis ve 15.375 TL adli para cezası ile; başvuru Turgut Kaya'nın "silahlı terör örgütü üyesi olma" suçundan 7 yıl 6 ay hapis cezası, "tehlikeli maddelerin izinsiz olarak bulundurulması" suçundan 5 yıl hapis ve 15.000 TL adli para cezası, "6136 sayılı Yasaya muhalefet" suçundan 5 yıl hapis ve 375 TL adli para cezası ve "resmi belgede sahtecilik" suçundan 2 yıl 1 ay hapis cezası olmak üzere toplamda yaklaşık 19 yıl 7 ay hapis ve 15.375 TL adli para cezası ile; başvuru Murat Özçelik'in "silahlı terör örgütü üyesi olma" suçundan 7 yıl 6 ay hapis cezası, "tehlikeli maddelerin izinsiz olarak bulundurulması" suçundan 5 yıl hapis ve 15.000 TL adli para cezası ve "6136 sayılı Yasaya muhalefet" suçundan 5 yıl hapis ve 375 TL adli para cezası olmak üzere toplamda yaklaşık 17 yıl 6 ay hapis ve 15.375 TL adli para cezası ile cezalandırılmalarına karar vermiştir.

13. Mahkeme 9/4/2013 tarihinde verdiği nihai hüküm ile birlikte "verilen hürriyeti bağlayıcı cezanın miktarı ve ceza miktarına göre kaçma şüphesinin bulunması, bu nedenle de adli kontrol hükümlerinin yetersiz kalacağı" gerekçesiyle 5271 sayılı Kanun'un 98. maddesi uyarınca başvurucuların "tutuklanmaları için haklarında yakalama emri çıkarılmasına" karar vermiştir.

14. Başvurucular, haklarında verilen (tutuklamaya yönelik) yakalama kararına müdafileri aracılığıyla 16/4/2013 tarihinde itiraz etmişler; İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesinin 6/5/2013 tarihli ve 2013/207 Değişik İş sayılı kararı ile itirazın kesin olarak reddine karar verilmiştir.

15. Anılan karar başvurucular müdafisine 31/5/2013 tarihinde tebliğ edilmiştir.

16. Başvurucular 3/7/2013 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuşlardır.

17. Başvurucular, haklarında verilen mahkûmiyet hükmünü temyiz etmişler; Yargıtay 16. Ceza Dairesinin 11/6/2015 tarihli ve E.2015/1072, K.2015/1801 sayılı ilamı ile başvuru Ulvi Yalçın hakkında “silahlı terör örgütünün yöneticisi olma, 6136 sayılı Yasaya muhalefet ve resmi belgede sahtecilik” suçlarından, başvuru Turgut Kaya hakkında “silahlı terör örgütü üyesi olma, 6136 sayılı Yasaya muhalefet ve resmi belgede sahtecilik” suçlarından, başvuru Murat Özçelik hakkında “silahlı terör örgütü üyesi olma” suçundan verilen mahkûmiyet hükümlerinin onanmasına; başvurucular Ulvi Yalçın ve Turgut Kaya hakkında “tehlikeli maddelerin izinsiz olarak bulundurulması” suçundan, başvuru Murat Özçelik hakkında “tehlikeli maddelerin izinsiz olarak bulundurulması ve 6136 sayılı Yasaya muhalefet” suçlarından verilen mahkûmiyet hükümlerinin bozulmasına karar verilmiştir.

B. İlgili Hukuk

18. 5271 sayılı Kanun’un “Yakalanan kişinin mahkemeye götürülmesi” kenar başlıklı 94. maddesi şöyledir:

“(1) Hâkim veya mahkeme tarafından verilen yakalama emri üzerine soruşturma veya kovuşturma evresinde yakalanan kişi, en geç yirmi dört saat içinde yetkili hâkim veya mahkeme önüne çıkarılır.

(2) Yakalanan kişi, en geç yirmi dört saat içinde yetkili hâkim veya mahkeme önüne çıkarılamıyorsa, aynı süre içinde yakalandığı yer adliyesinde, mevcut değil ise en yakın adliyede kurulu sesli ve görüntülü iletişim sisteminin kullanılması suretiyle yetkili hâkim veya mahkeme tarafından bu kişinin sorgusu yapılır veya ifadesi alınır.”

19. 5271 sayılı Kanun’un “Yakalama emri ve nedenleri” kenar başlıklı 98. maddesinin (3) numaralı fıkrası şöyledir:

“Kovuşturma evresinde kaçak sanık hakkında yakalama emri re’sen veya Cumhuriyet savcısının istemi üzerine hâkim veya mahkeme tarafından düzenlenir.”

20. 5271 sayılı Kanun’un “Kaçağın tanımı” kenar başlıklı 247. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

“Hakkındaki kovuşturmanın sonuçsuz kalmasını sağlamak amacıyla yurt içinde saklanan veya yabancı ülkede bulunan ve bu nedenle mahkeme tarafından kendisine ulaşılamayan kişiye kaçak denir.”

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

21. Mahkemenin 19/11/2015 tarihinde yapmış olduğu toplantıda, başvurucuların 3/7/2013 tarihli ve 2013/5859 numaralı bireysel başvurusu incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucuların İddiaları

22. Başvurucular, haklarında verilen yakalama kararı icra edilmese de kararın özgürlükten yoksun bırakılma üzerinde etkili olduğunu, yıllarca tutuklu sürdürülen yargılama sürecinin sonucunda ortaya yeni bir durum veya delil çıkmamasına rağmen ve adli kontrol tedbirlerine uydukları hâlde özgürlüklerini kısıtlayacak şekilde yakalama kararı verildiğini belirterek Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin (Sözleşme) 5. maddesi kapsamında özgürlük ve güvenlik haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüşlerdir.

23. Öte yandan başvuru müdafii başvuru formunda, vekil olarak sağlık sorunları bulunduğundan başvuruyu süresinde yapamadığını belirterek mazeretinin kabul edilmesini talep etmiştir.

B. Değerlendirme

24. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "Bireysel başvuru usulü" kenar başlıklı 47. maddesinin (1) ve (5) numaralı fıkraları şöyledir:

"(1) Bireysel başvurular, bu Kanunda ve İçtüzükte belirtilen şartlara uygun olarak doğrudan ya da mahkemeler veya yurt dışı temsilcilikler vasıtasıyla yapılabilir. Başvurunun diğer yollarla kabulüne ilişkin usul ve esaslar İçtüzükle düzenlenir.

(5) Bireysel başvurunun, başvuru yollarının tüketildiği tarihten; başvuru yolu öngörülmemişse ihlâlin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir. Haklı bir mazereti nedeniyle süresi içinde başvuramayanlar, mazeretin kalktığı tarihten itibaren onbeş gün içinde ve mazeretlerini belgeleyen delillerle birlikte başvurabilirler. Mahkeme, öncelikle başvuru kişinin mazeretinin geçerli görülüp görülmediğini inceleyerek talebi kabul veya reddeder."

25. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) "Başvurunun yapılabileceği yerler" kenar başlıklı 63. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bireysel başvurular, Kanunda ve İçtüzükte belirtilen şartlara uygun biçimde İçtüzük ekindeki ve Mahkemenin internet sitesinde yayımlanan başvuru formuna uygun olarak Mahkemeye şahsen yapılabileceği gibi diğer mahkemeler ya da yurt dışı temsilcilikler vasıtasıyla da yapılabilir."

26. İçtüzük'ün "Başvuru süresi ve mazeret" kenar başlıklı 64. maddesi şöyledir:

"(1) Bireysel başvurunun, başvuru yollarının tüketildiği tarihten, başvuru yolu öngörülmemişse ihlâlin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir.

(2) Başvuru sahibi mücbir sebep veya ağır hastalık gibi haklı bir mazereti nedeniyle süresi içinde başvurusunu yapamadığı takdirde, mazeretinin kalktığı tarihten itibaren onbeş gün içinde ve mazeretini belgeleyen delillerle birlikte başvurabilir. Komisyonlar raporörlüğünce mazeretin kabulünün gerekip gerekmediği yönünde karar taslağı hazırlanır. Komisyon, öncelikle başvuru kişinin mazeretinin geçerli görülüp görülmediğini inceleyerek mazereti kabul veya reddeder.

(3) Başvurunun niteliğine uygun düştüğü takdirde mazeret ve kabul edilebilirliğe ilişkin tek bir taslak hazırlanıp bu iki husus birlikte karara bağlanabilir."

27. Bireysel başvurunun ön şartlarından birisi de başvuru süresidir. Süre, başvurunun her aşamasında dikkate alınması gereken bir usul hükmüdür (Yasin Yaman, B. No: 2012/1075, 12/2/2013, § 18).

28. Bireysel başvuruların, 6216 sayılı Kanun'un 47. maddesinin (1) ve (5) numaralı fıkraları ile İçtüzük'ün 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca, başvuru yollarının tüketildiği tarihten, başvuru yolu öngörülmemiş ise ihlâlin öğrenildiği tarihten itibaren otuz

gün içinde Anayasa Mahkemesine doğrudan veya diğer mahkemeler yahut yurt dışı temsilcilikler vasıtasıyla yapılması gerekmektedir.

29. Bireysel başvurunun, başvuru yolu öngörölmüş olması hâlinde bu yolun tüketildiği ve buna ilişkin kararın kesinleştiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerektiği belirtilmekle beraber başvuru süresinin başlangıç tarihinin belirlenmesi hususunda başvuru kişinin nihai karardan yeterince bilgi sahibi olması aranacaktır. Bu noktada nihai kararın tebliğinin öngöröldüğü hâllerde tebliğ tarihinin, tebliğ şartı öngörölmeyen hâllerde ise başvuru kişinin kararın içeriğini kesin olarak öğrenebildiği tarihin esas alınması gerekir (Taner Kurban, B. No: 2013/1582, 7/11/2013, § 21).

30. Bununla beraber 6216 sayılı Kanun'un 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası ile İhtizük'ün 64. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca mücbir sebep veya ağır hastalık gibi "haklı mazeret" nedeniyle otuz gün içinde başvuru yapılamadığı takdirde bu durumu delillendiren belgeler ile birlikte mazeretin kalktığı tarihten itibaren on beş gün içinde de bireysel başvuru yapma imkânı bulunmaktadır.

31. 6216 sayılı Kanun ve İhtizük'te, haklı mazerete muhatap olan kişinin başvuru olduğu ifade edilmekte ise de temsil veya vekâlet yoluyla yapılan başvurularda temsilci veya avukatın da haklı mazeretlerinin dikkate alınması gerekmektedir. Temsilci veya avukatın haklı mazeretinin dikkate alınmaması, başvuru süresinin kaçırılmasında hiçbir kusuru bulunmayan ve bu kişiler aracılığıyla bireysel başvuru yapan başvuru kişiler açısından mahkemeye erişimi baştan engelleyebileceğinden hakkın, telafisi imkânsız biçimde kaybına neden olabilir (Ramazan Sönmez, B. No: 2013/6325, 15/4/2014, § 21).

32. Bu durumda temsilci veya avukat aracılığıyla yapılan bireysel başvurularda, bu kişilerin haklı mazeretlerinin bulunması hâlinde mazeretin kalktığı tarihten itibaren on beş gün içinde yapılan başvuruların süresinde yapılmış olduğunun 6216 sayılı Kanun'un 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası ile İhtizük'ün 64. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca kabul edilmesi gerekir (Ramazan Sönmez, § 22).

33. Somut olayda İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesinin 6/5/2013 tarihli ve 2013/207 Değişik İş sayılı nihai kararı, 31/5/2013 tarihinde başvuru kişiler müdafisine tebliğ edilmiştir. Buna göre başvuru kişilerin bu tarihten itibaren otuz günlük süre içerisinde bireysel başvuruda bulunmaları gerekmektedir. Otuz günlük süre, 30/6/2013 Pazar günü sona erdiğinden bireysel başvuru yapabilmek için son tarih 1/7/2013'tür.

34. Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru, 3/7/2013 tarihinde İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi aracılığıyla yapılmıştır.

35. Başvuru kişiler müdafii, 1/7/2013 tarihinden itibaren iki gün istirahatlı olduğuna dair Özel Ö. İ. Tıp Merkezinde kadın hastalıkları ve doğum uzmanı hekim tarafından düzenlenmiş "Geçici Durum Belgesi" başlıklı tıbbi bir belge sunmuştur. Başvuru kişiler müdafii tarafından sunulan bu tıbbi belgede adenomyosis rahatsızlığı nedeniyle iki günlük istirahatın uygun göröldüğü belirtilmiştir.

36. Başvuru kişiler müdafii, hastalığı nedeniyle iki günlük istirahatının uygun olduğuna dair sağlık raporu aldığını ve bu durumun haklı mazeret kapsamında değerlendirilerek başvurunun süresinde yapıldığının kabulü gerektiğini ileri sürmektedir.

37. İhtizük'te, mücbir sebep veya ağır hastalık gibi haklı bir mazeretin başvuru süresini uzatacağı kurala bağlanmış olup bu hususlara ilişkin bir belirleme veya tanımlama yapılmamıştır. Hangi hâllerin haklı mazeret olduğunun önceden belirlenmesi mümkün olmadığından Anayasa Mahkemesi, ileri sürölen mazeretin haklı olup olmadığını her başvuruda, olayın özelliklerini dikkate alarak değerlendirmektedir (Yasin Yaman, § 21).

38. Somut olayda başvuru hukukarı müdafii hakkında düzenlenen tıbbi belgede, *adenomyosis* rahatsızlığı tanısı konulduğu ve iki günlük istirahatın uygun grldğ belirtilmiş olmakla birlikte hastalığın ağır olduğu hususunda bir tespit yapılmadığı gibi hastalığın, hastane veya sağlık kuruluşunda yatarak tedavi edilmesi gerektirdiğine yönelik bir belirlemede de bulunulmamıştır. Öte yandan başvuru hukukarı mdafisinin bu hastalığı nedeniyle yataklı bir tedavi gördüğüne ilişkin bilgi ve/veya belge de sunmamıştır.

39. Mazeret olarak ileri srlen hastalığı ilişkin “*geçici durum belgesi*” başlıklı tıbbi belgede, hastalığın, ağır bir hastalık olduğuna dair tespite yer verilmediği gibi hastane veya sağlık kuruluşlarında yatarak tedaviyi gerektirdiği yönünde bir tanının da konulmadığı görülmektedir. Dolayısıyla, başvuru hukukarı müdafii tarafından mazeret olarak ileri srlen hastalığın haklı bir mazeret olarak değerlendirilmesi mümkün değildir.

40. Bu durumda, nihai kararın başvuru hukukarı müdafisine 31/5/2013 tarihinde tebliğ edilmesi dolayısıyla en geç 1/7/2013 tarihine kadar başvuruda bulunulması gerekirken (bkz. ř 33), haklı mazeret olarak değerlendirilmeyen hastalığı ilişkin istirahat raporu süresinin bittiği tarihten sonraki gün olan 3/7/2013 tarihinde yapılan bireysel başvuruda süre aşımı bulunduğu sonucuna varılmıştır.

41. Açıklanan nedenlerle başvuru yollarının tüketildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılmayan bireysel başvurunun diğer kabul edilebilirlik şartları yönünden incelenmeksizin *süre aşımı* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun, *süre aşımı* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvuru hukukarı üzerinde bırakılmasına

19/11/2015 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Engin YILDIRIM

ye
Recep KÖMÜRCÜ

ye
Alparslan ALTAN

ye
Celal Mümtaz AKINCI

ye
Muammer TOPAL